

LEGILE PERFEȚIONĂRII ÎNTRE BIBLIOTECĂ-FORMATOR-BIBLIOTECAR. INCURSIUNE TEORETICĂ CU EXCURS PRAXIOLOGIC

Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI

Abstract

Socrates said that we are what we repeatedly do. Librarians as a profession, are people of knowledge, so people able to improve themselves continuously. But also about librarians (about critical mass range) is said they can not to update their knowledge, they are not interested in training, do not make effort to their professional development. This bias, is a part of mentality of our founders, partners and our users, the mentality of other professions, including some librarians. Largely the librarians fueling this situation because the perfection starts from the mentality. Can trainers, libraries influence, change anything? Can!

Keywords: *personal development, professional development, professional mentality, intelligence, learning, performance, trainer, librarian.*

* * *

„Eu mi-am ales domeniul (biblioteconomic) în care am vrut să fiu, cu adevărat, cea mai bună. Admit că există și mai buni. Aceasta îmi creează, lăuntric, o permanentă insatisfacție. Dar, în același timp, îmi creează și asigură motivația de a mă perfecționa permanent.”

(L. Kulikovski)

Odată, un băiețel plecase departe de casă ca să studieze cu un mare înțelept. Prima întrebare adresată bătrânului înțelept a fost: „Cât va dura până voi deveni la fel de înțelept ca tine?” Răspunsul fu prompt: „Cinci ani.” – „Dar e foarte mult!” replică băiatul. „Și dacă lucrez de două ori mai mult?” – „Atunci îți va lua zece ani”, spuse maestrul. – „Zece, e prea mult. Și dacă studiez întreaga

zi și chiar în fiecare noapte?” – „Cincisprezece ani”, spuse înțeleptul. – „Nu înțeleg”, zise băiatul. „De fiecare dată când îți promit că voi dedica din ce în ce mai multă energie scopului meu, îmi spui că va dura mai mult. De ce?” – „Răspunsul e simplu: cu un ochi fixat pe destinație, îți va rămâne doar unul care să te ghideze de-a lungul călătoriei” (5, p. 71). Povestea se potrivește și nouă, celor care vor să devină profesioniști urmărind perfecțiunea. Perfecționarea este un proces continuu, nu o poți atinge prin dead-line-uri. Perfecționarea este un proces, un itinerariu de-a lungul cărora ne putem dezvolta calitățile care ne fac profesioniști competenți, ne transformă în plăcile turnante ale bibliotecii, ne face aproape perfecți. Perfecționarea necesită capacitatea de a ne considera aptitudinile nu finite, ci infinit perfectibile; necesită efort, voință și practică; este imposibil de atins pe deplin, ceea ce o face atrăgătoare.

Câți din colegii noștri își petrec întreaga zi căutând perfecțiunea? Nimeni! Colegii noștri își petrec întreaga zi încercând să evite să nu greșescă. Bibliotecarii se străduie să evite deficiențele, să îndeplinească specificațiile și să prevină reproșurile. Totodată, suntem în căutarea perfecțiunii atunci când angajăm, când conducem, când evaluăm și când răsplătim gândind că astfel putem ajunge la lucruri remarcabile, pentru că cele conforme cu specificațiile ne pun într-un rând cu toate celelalte biblioteci, or, nu asta nutrim. Lucrurile remarcabile însă nu se ridică la înălțimea specificațiilor, pentru că altfel ar deveni standardizate și nu ar mai merita să se vorbească despre ele.

La perfecțiune ajungi prin perfecționare continuă. Perfecționarea își are legile sale. Cercetătorii au identificat trei legi ale perfecționării.

1. Perfecționarea este o structură mentală

Prima – *Perfecționarea pornește de la mentalitate!* Legea a fost formulată pe baza cercetărilor lui Carol Dwech, profesor la Universitatea Stanford, nume de referință al științei comportamentale. Ea a sintetizat concluzia că **ceea ce oamenii cred, influențează ceea ce oamenii realizează**. Această aserțiune-ipoteză, se înscrie în așa-numitele **teorii despre sine**, care, răstălmăcite pentru domeniul biblioteconomic, înseamnă: **credințele noastre despre noi înșine și natura abilităților noastre determină modul în care ne interpretăm experiențele și pot fixa granițele realizărilor noastre**.

Dintre **teoriile despre sine** specialiștii evidențiază două teorii care influențează direct subiectul nostru – perfecționarea. Oamenii sunt diferiți, gândesc diferit. De aici, putem spune că ei se împart în două categorii: (1) cei care cred că inteligența este în om, e finită și nu poate crește (teoria entității) și (2) cei care cred că inteligența este diferită de la om la om, dar, prin efort, poate crește (teoria incrementală). Dacă bibliotecarul este convins că inteligența e o cantitate fixă, atunci fiecare activitate educațională și profesională la care participă este o măsură a câtă inteligență are. Dacă bibliotecarul este convins că inteligența este un ceva în creștere, poate fi sporit, atunci aceleași activități și întâlniri profesionale devin pentru el șanse de creștere. Dintr-o parte inteligența este ceva ce poți dovedi; din altă parte, este ceva ce poți dezvolta. Deci, omul, conform convingerilor sale, alege una din aceste două opțiuni sau căi diferite: una duce la perfecționare, a doua – nu.

Rolul profesorului, formatorului, mentorului: (1) să educăm cultura perfecționării, celor care vin la activitățile de instruire de pe poziția teoriei entității; (2) să rotim permanent consumatorii de training, așa încât la sarcini creative, să se întâlnească reprezentanții ambelor teorii: a entității și incrementale; (3) să stabilim, pentru sarcinile creative, mai multe obiective de învățare decât obiective de performanță; (4) să elaborăm temele pentru acasă pe baza obiectivelor de învățare; (5) să motivăm aspirația bibliotecarului către perfecțiune; (6) să dezvoltăm o relație cu studentul / bibliotecarul bazată pe susținere, încredere și contribuție; (7) să fim omniprezenți în domeniu, astfel asigurând omniprezența perfecționării.

Căsuța comentariilor nr. 1

Mentalitatea

Cine anume determină schimbarea? Răspunsul: relația... Relația de susținere, încredere, de contribuție – ele ung mecanismele de transmisie ale vehiculului care conduce către / spre perfecționare.

Legendarul dirijor de operă maestrul Herbert von Karajan mai este cunoscut și printr-o întâmplare: sare din fața Operei într-un taxi și strigă șoferului: „Grăbește-te, grăbește-te!!!” – „Perfect, dar încotro?” întreabă șoferul. – „N-are importanță, făcu nerăbdător dirijorul, este nevoie de mine oriunde!”

Rolul instituției, rolul managementului instituțional: (1) să asigure medii de lucru încurajatoare pentru angajați ca să evolueze spre perfecționare = drum direct către eficiență și satisfacție; (2) să ofere angajaților un cadru generator al perfecționării; (3) să conceapă și să susțină un cadru generator al posibilităților (viziune); (4) să nu încurajeze sindromul viorii a doua!; (5) să construiască un sistem de instruire după modelul „O mie și una de nopți”.

2. Perfecționarea este dureroasă!

Oricare ar fi alegerea și oricare ar fi efortul, drumul spre perfecțiune nu este pavat cu anemone, maci sau iriși, cu succese continue... Dacă ar fi, toți bibliotecarii ar accepta călătoria spre perfecționare. De facto, drumul este necunoscut, deci, dificil. Psihologul Andres Ericsson a stabilit că factorii care favorizează perfecționarea sunt efortul și voința, nu talentul. Sau, în tălmăcirea altor cercetători, că tenacitatea, mai degrabă decât IQ, duce spre perfecțiune.

Din experiență proprie știm că perfecțiunea implică muncă, muncă, muncă și mici progrese care te mobilizează, apoi iar muncă, muncă, muncă... Numai să știm cu toții că mai departe lucrurile merg mai ușor și efortul nu mai e atât de intens, pentru că învățarea se conjugă cu cunoștințele precedente și dezvoltă altele noi, pe care nu le aveam ca obiectiv... E ca și cum ele funcționează de la sine...

Căsuța comentariilor nr. 2

Efortul

Carol Dweck: „Efortul este unul dintre lucrurile care dau sens vieții. Efortul înseamnă că îți pasă de ceva, că ceva este important pentru tine și tu ești dispus să muncești pentru el. Viața ar fi mai săracă dacă nu ai fi dispus să apreciezi lucrurile și să-ți asumi obligația să lupți pentru ele.”

Iulius Erving: „A fi profesionist înseamnă să faci lucrurile care îți plac atunci când nu ai chef să le faci.”

Rolul profesorului, formatorului, mentorului: (1) să educăm permanent cultura perfecționării; (2) să motivăm, să inspirăm bibliotecarii să aspire (ca obiectiv personal) la perfecțiune...; (3) să inducem forme ludice de învățare, exemple reale, din viața bibliotecilor și bibliotecarilor; (4) temele pentru acasă să se bazeze

pe obiective de învățare; (5) să promovăm abordarea sistemică sau asigurarea sistemicității, care i-ar conduce, pas cu pas, la perfecțiune.

Rolul instituției, rolul managementului instituțional: (1) să asigure medii de lucru încurajatoare pentru angajați ca aceștia să evolueze către perfecționare = drum direct către eficiență și satisfacție; (2) să ofere angajaților un cadru generator al perfecționării; (3) să conceapă și să susțină un cadru generator al posibilităților (viziune); (4) să nu încurajeze sindromul viorii a doua!; (5) să construiască un sistem de instruire după modelul „O mie și una de nopți”; (6) să abandoneze practica evaluării pe criterii de performanță ca unica corectă și eficientă; (7) să dezvolte o cultură a perfecționării; (8) să catalizeze constituirea unei comunități de perfecționiști.

3. Perfecțiunea este o asimptotă!

Ultima lege cere să ne amintim de legebră: o asimptotă este o linie dreaptă de care se apropie o curbă, fără însă a o atinge vreodată. Descurajator? Provocator!

Rolul profesorului, formatorului, mentorului: (1) să educăm permanent cultura perfecționării; (2) să motivăm apropierea bibliotecarilor de perfecționare; (3) să dirijăm bibliotecarii spre perfecțiune; (4) să inspirăm bibliotecarii să urmărească perfecțiunea; (5) să demonstrăm avantajele perfecționării prin exemple din domeniul nostru, din bibliotecile noastre; (6) să răspundem prompt la orice cerere, inițiativă a bibliotecarului de perfecționare; (7) să încurajăm dezvoltarea sistemelor personale de perfecționare ...

Rolul instituției, rolul managementului instituțional: (1) să asigure medii de lucru încurajatoare pentru angajați ca ei să evolueze către perfecționare = drum direct către eficiență și satisfacție; (2) să ofere angajaților un cadru generator al perfecționării; (3) să concea-

pă și să susțină un cadru generator al posibilităților (viziune); (4) să nu încurajeze sindromul viorii a doua!; (5) să construiască un sistem de instruire după modelul „O mie și una de nopți”; (6) să dezvolte o cultură a perfecționării; (7) să catalizeze constituirea a unei comunități de perfecționiști.

Noi nu suntem învățați să urmăm asimptota... Punctajul maxim la școală, la universitate este 10 puncte. Mai mult nu se poate. La bibliotecă, avem 100 puncte pentru gradul superior. Atât, mai mult nu se poate, cineva este de 150, oricum va fi coborât la 100, așa este regulamentul: nu umblați voi să atingeți asimptote, nu sunteți cosmonauți... Într-adevăr, asimptota perfecțiunii este frustrantă, dar în același timp atractivă. Interesul, satisfacția este în căutare mai mult decât în realizare. Perfecțiunea atrage tocmai pentru că ne scapă...

Căsuța comentariilor nr. 3

Asimptota

„Eu am gusturi din cele mai simple. Mă satisfac ușor lucrurile cele mai alese.”
(Oscar Wilde)

Perfecționarea este lucrul cel mai ales pentru care poți opta în carieră!

„Interacțiunile personale nu au asimptote. Soluțiile inovative la probleme nu se învechesc. Căutați realizări care nu sunt limitate.” (Seth Godin)

Bibliotecarii: să-și elaboreze *Sistemul personal de perfecționare*.

Pornind de la convingerea că bibliotecă se poate schimba, se poate transforma, bibliotecarii sunt contributori direcți la această schimbare. Ar fi un mod optimist de a munci. Cu părere de rău, bibliotecarii nu sunt sensibili la impact, iarăși o prejudecată lăsată de sistemele trecute... Și nu toți aderă la etosul profesiei de bibliotecar

pentru a face lucruri semnificative..., pentru a face munca semnificativă. Asta depinde de viziunea fiecăruia.

Fiecare angajat ar trebui să-și dezvolte un sistem propriu de perfecționare. Modelul pe care vi-l prezint are doar trei componente și e bazat pe modelul de cunoaștere a designerului – viziune, instrumente, experiențe –, pentru că sunt convinsă că avem nevoie de gândirea-design pentru a reuși transformarea bibliotecilor în instituții necesare vremurilor de astăzi, necesare oamenilor de astăzi.

Viziune

Cu toții avem o viziune care ne influențează acțiunile. Acțiunile cuiva care se vede doar o rotică în organismul bibliotecii diferă de cele ale unui angajat, care se vede un contributor la dezvoltarea organizațională, cu alte cuvinte, orientat spre perfecționare. Viziunea dezvoltă atitudinea!

Instrumente

Care sunt? De la teorii, perspective analitice și până la principii călăuzitoare – care pot fi învățate și aplicate pentru numeroase „probleme” legate de transformarea bibliotecii în instituția pe care o vrea comunitatea. Ne ajută trusa de instrumente conceptuale fără de care nu am putea rezolva aceste probleme. Teoriile, procesele și principiile ne permit să recunoaștem și să clasificăm problemele și să aplicăm instrumentele care s-au dovedit eficiente în circumstanțe asemănătoare.

Experiențe

Cea mai practică și tangibilă formă de perfecționare. Experiențele pe care le acumulăm sunt produsul viziunii și instrumentelor noastre care ne îndreaptă spre unele experiențe și ne apropie de altele. Acumularea experienței ne perfecționează acuitatea, abilitățile și competența.

Căsuța comentariilor nr. 4

Experiențele

Acuitatea este capacitatea de a face distincții între condiții asemănătoare, dar nu identice. O gospodină bună face distincție între o friptură care este deja gata și una care încă nu este gata.

Competența este capacitatea de a desfășura o activitate astfel încât să producă în mod consecvent rezultatul dorit.

Adevărata competență nu numai produce un rezultat sigur; produce în mod sigur rezultatul dorit.

Sistemul personal de perfecționare generează o spirală autoregeneratoare care dezvoltă atitudini, instrumente și experiențe care fac bibliotecarii capabili să conceapă noi metode de activitate, noi activități.

Sfatul adresat bibliotecarilor: responsabilizați-vă! Este, recunosc, destul de generic, doar e voia fiecăruia să-și dezvolte un sistem propriu de perfecționare pentru că sistemul propriu de perfecționare este sub controlul personal. Dar, amintim aici că atitudinea noastră față de perfecționare ne hotărăște destinul profesional. Inserăm o listă care include 25 de moduri prin care simțim perfecționarea...

25 de moduri prin care simți și recunoști perfecționarea

Perfecționarea nu se referă doar la efortul de a face ceva mai bine, apoi și mai bine, și mai bine... Nu înseamnă doar învățare, perfecționarea se simte, este văzută, este prezentă în bibliotecă... Perfecționarea face diferența, pentru unii bibliotecari e chiar un mod de viață. Hai să însuflețim perfecționarea, să o transformăm din proces în entitate și să o considerăm un mod de viață și de activitate organizațională pentru că:

- 1) face parte din efortul de creare a oricărui produs / serviciu / activitate... încă din start..., nu ca reflexie tardivă;
- 2) este subiectul discuțiilor la nivelul managementului superior, al departamentelor cercetare, comunicare, relații cu publicul, resurse umane;
- 3) este obsesia arogantă a responsabililor de calitate;
- 4) transpare în sistemul de evaluare globală și individuală;
- 5) este încastrată în regulamentul obținerii gradului de calificare;
- 6) este reflectată în schema organizatorică (la BM Campusul competențelor);
- 7) este reflectată în ierarhiile informale;
- 8) poate fi văzută / sesizată în sediile bibliotecii și în toate filialele;
- 9) o descoperiți în cărțile elaborate și editate de bibliotecă;
- 10) o întâlnim pe paginile revistei de specialitate *BiblioPolis* sau ale altor materiale produse de bibliotecă;
- 11) ne bucură prezența ei în articolele bibliotecarilor publicate în reviste și ziare;
- 12) este prezentă la activitățile de instruire a bibliotecii;
- 13) omniprezentă la activitățile de socializare a angajaților;
- 14) este pusă în evidență în cadrul concursurilor profesionale;
- 15) este reflectată în alegerea celor care pleacă în deplasări profesionale cu comunicări;
- 16) este reflectată în politicile bibliotecii;
- 17) o descoperim pe site-ul, dar și pe blogurile bibliotecii și ale filialelor;
- 18) o putem admira la activitățile culturale, la diverse animații cu publicul;
- 19) o putem angaja... De pildă, vreau un supertraining de... Angajez cel mai bun trainer;

- 20) o regăsim în feedbackul utilizatorilor, partenerilor, donatorilor;
- 21) se materializează în aprecierile, premiile fondatorilor și forurilor ierahice, ONG-urilor, mass-mediei și în recunoștințele utilizatorilor;
- 22) ne putem lăuda cu ea;
- 23) ne poate face să zâmbim, să ne bucurăm;
- 24) ne poate face să ne simțim împliniți;
- 25) putem aspira cu ea la viitor.

„Ea”, perfecționarea, face parte din orice...aspectul/senzația/gustul/mirosul/culoarea serviciilor, birourilor, dependențelor, textelor, reclamelor, papetăriei bibliotecii... și lista nu se oprește aici... Perfecționarea este marea șmecherie a succesului, de fapt, întreaga șmecherie ... la (RAR ÎNTĂLNITUL EI) apogeu!!! Perfecționarea impregnează toate aspectele activității bibliotecii. Lista poate continua:

- aduce cuvinte de bine;
- ne pune în lumină, ne transformă în „guru” al bibliotecii, al domeniului;
- ne ajută să întrecem așteptările;
- ne face nume de referință;
- oferă loc tuturor care vor să se distingă;
- ne face să ne pară munca extraordinară, nemaipomenită;
- ne face expert;
- împlânzește munca;
- ne ajută să schimbăm perspectiva;
- ne conduce la măiestrie;
- ne face artiști ai meseriei;
- ne face valoroși;
- ne aduce aplauze;
- influențează climatul instituțional;

- face posibilă revitalizarea instituțională;
 - este furnizoare de identitate instituțională;
 - ne scade cota de depreciere;
 - ne crește cota de îndrăzneală;
 - face invizibilul vizibil!...
- Lista poate fi completată zilnic...

Efortul interior de a ne dezvolta viziunea, instrumentele, experiența trebuie corelat cu efortul exterior de a comunica și de a colabora cu acei colegi care tind către perfecționare. Conferința ABRM este spațiul extern excelent unde se poate produce aceasta.

Susținând un sistem propriu al perfecționării, putem obține mutații pozitive de mentalitate profesională transformându-ne într-un adept al perfecționării; putem căpăta măiestrie prin instrumentele alese; putem să intrăm în dificila, dar atractiva, aventură a urmării asimptotei perfecționării; putem căpăta fluentă în poezia insinuantă a transformării bibliotecii visurilor noastre, în biblioteca visurilor utilizatorilor noștri.

Referințe bibliografice

1. GODIN, Seth. *Ești de neînlocuit?* București, Ed. Publica, 2012. 352 p.
2. KAWASAKI, Guy. *Încântare. Arta de a influența sentimentele, gândurile și acțiunile celorlalți.* București, Publica, 2012. 280 p.
3. PINK, Daniel. *Drive. Ce anume ne motivează cu adevărat?* București, Publica, 2011. 260 p.
4. ZANDLER, Rosamund; ZANDLER, Benjamin. *Arta posibilului.* București, Publica, 2011.
5. SHARMA, Robin. *Călugărul care și-a vândut Ferrari-ul.* București, Vidia, 2010.